Miejsce
na naklejkę
z kodem szkoły

dysleksja ☐

MHI-P1A1P-052

EGZAMIN MATURALNY Z HISTORII

Arkusz I

POZIOM PODSTAWOWY

Czas pracy 120 minut

ARKUSZ I

MAJ
ROK 2005

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 32 strony. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Rozwiązania zadań zamieść w miejscu na to przeznaczonym.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora.
5. Błędne zapisy przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
7. Do arkusza dołączona jest karta odpowiedzi, którą wypełnia egzaminator.
8. Wypełnij tę część karty odpowiedzi, którą koduje zdający. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
9. Na karcie odpowiedzi wpisz swoją datę urodzenia i PESEL. Zamaluj ■ pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem ◉ i zaznacz właściwe.

Życzymy powodzenia!

Za rozwiązanie wszystkich zadań można otrzymać łącznie
100 punktów

Wypełnia zdający przed rozpoczęciem pracy

PESEL ZDAJĄCEGO

tylko
OKE Kraków,
OKE Wrocław

KOD ZDAJĄCEGO

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 1. (*6 pkt*)

Przeczytaj źródła (oznaczone numerami od 1 do 5), zwracając uwagę na podane w nich daty (datacje), następnie uzupełnij zdania zamieszczone poniżej (oznaczone literami: A, B, C, D, E, F).

Źródło 1.

Fragment Ewangelii według św. Łukasza (Łk 3, 1-2)

Było to w piętnastym roku rządów Tyberiusza Cezara. Gdy Poncjusz Piłat był namiestnikiem Judei, Herod tetrarchą Galilei, brat jego Filip tetrarchą Iturei i kraju Trachonu, Lizaniasz tetrarchą Abileny; za najwyższych kapłanów Annasza i Kajfasza skierowane zostało słowo Boże do Jana, syna Zachariasza, na pustyni.

Źródło 2.

Fragment aktu zgonu matki francuskiego pisarza François René de Chateaubrianda

Wyciąg z rejestru zgonów miasta Saint-Servan, pierwszy okręg departamentu Ille-et-Vilaine, za rok VI Republiki [...], gdzie zapisano, co następuje:
Dwunastego prairiala roku szóstego Republiki Francuskiej przede mną, Jakubem Bourdasse, urzędnikiem komunalnym gminy Saint-Servan, wybranym na urzędnika państwowego czwartego floreala tegoż roku, stawili się Jan Baslé, ogrodnik, i Józef Boulin, wyrobnik, którzy oświadczyli, że Apolonia Zuzanna de Bedée, wdowa po René Auguście de Chateaubriand, zmarła w domu obywatelki Gouyon w La Ballue w tejże gminie, dzisiaj [...].

Źródło 3.

Fragment hasła encyklopedycznego

*Czajkowski Piotr Iljicz, * 25 IV (7 V) 1840 Wotkińsk, + 25 X (6 XI) 1893 Petersburg, ros. kompozytor [...].*

Źródło 4.

Inskrypcja nagrobna z cmentarza żydowskiego w Warszawie

B. P. / Leonia z Rozenfeldów Wassong / zmarła 24 ijar 5699 r. / 12 maja 1939 r. / przeżywszy lat 89

Źródło 5.

Fragment kroniki staroruskiej o wyprawie Bolesława Chrobrego na Kijów

Roku 6526. Przyszedł Bolesław ze Światopełkiem na Jarosława, z Lachami. Jarosław zaś zebrawszy Ruś i Waregów, i Słowian, poszedł przeciw Bolesławowi i Świątopełkowi.

Uzupełnij zdania, wpisując w miejsca wykropkowane odpowiednie oznaczenia liczbowe odnoszące się do cytowanych źródeł.

A. Datację według lat panowania władcy, podaje źródło .... .
B. Datację wyłącznie według ery chrześcijańskiej podaje źródło .... .
C. Datację według kalendarza juliańskiego podaje źródło .... .
D. Według ery bizantyńskiej datowane jest źródło .... .
E. Równoczesną datację według ery chrześcijańskiej i ery niechrześcijańskiej podaje tylko źródło .... .
F. Niechrześcijańska datacja, jako jedyna przyjęta w tekście, pojawia się w kilku cytowanych źródłach, podaje ją między innymi źródło .... .

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 2. (*4 pkt*)

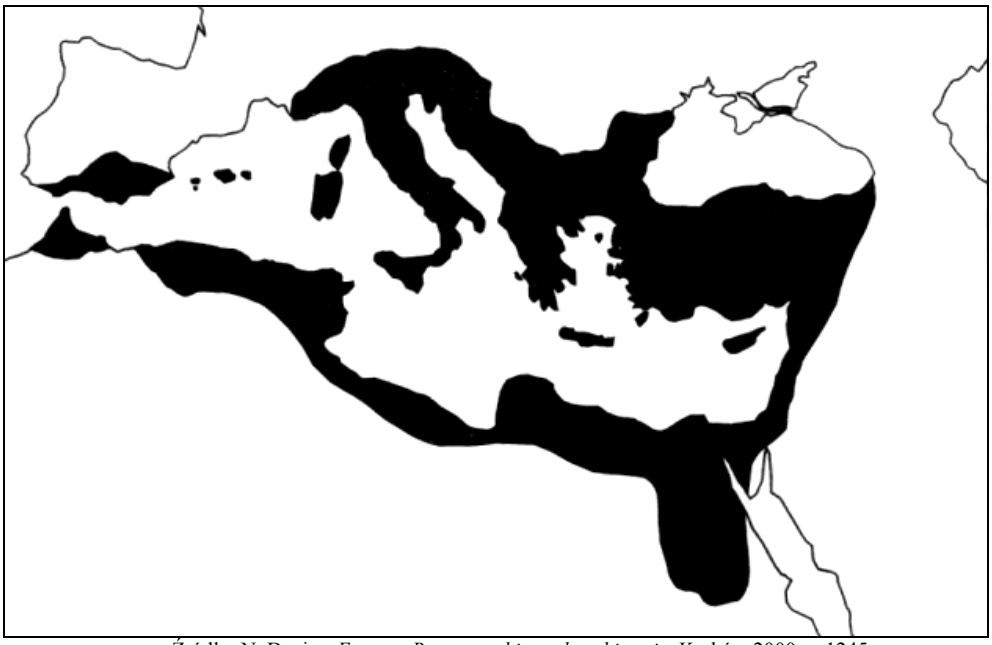
W tabeli zamieszczono opisy starożytnych religii świata śródziemnomorskiego. W kolejnych rubrykach tabeli (A, B, C, D) podaj nazwy państw (lub narodu), do których odnoszą się poniższe opisy.

Fragment opisu religii starożytnych świata śródziemnomorskiego	Nazwa państwa lub narodu
A. *Religię tego państwa cechował rozbudowany politeizm. Początkowo czczono siły natury, którym oddawano hołd. Stopniowo przedmiotem czci stały się bóstwa mające postać zwierząt lub ludzi z głowami zwierząt, np. Anubisa przedstawiano z głową szakala. Szczególne miejsce w tej religii zajmował kult Ozyrysa, a najbardziej rozbudowaną jej część stanowiła eschatologia (świat pozagrobowy, los pośmiertny człowieka). Panujący w tym państwie - w oczach ludności - był pośrednikiem między światem ludzkim i boskim. W pewnych okresach uchodził za żyjące wcielenie boga. Do obowiązków władcy należał, m.in., nadzór nad kultem religijnym oraz budowa świątyń. Stopniowo ukształtowała się również warstwa kapłańska.*	
B. *Religia tego narodu liczy blisko 4 tysiące lat. Religia - tak wyjątkowa w starożytnym świecie - kształtowała się jako monoteistyczna w dobie narodowych niewoli i dzięki działalności proroków. Po wiekach wędrówek i założeniu własnego państwa utrwalano kult Boga jedynego i narodowego. Wyznawcy czcili Boga bezosobowego, kosmicznego i wzniosłego. Uważali, że Bóg jest z jednej strony wszechdobrym ojcem, kochającym i miłosiernym, a z drugiej strony – surowym i sprawiedliwym sędzią. Uznawali władzę kapłanów jako strażników prawa i obyczajów.*	
C. *Religia mieszkańców żyjących w granicach tego państwa była politeistyczna. W II wieku p.n.e. uległa daleko idącej hellenizacji i przyswoiła panteon bogów olimpijskich. I chociaż Junonę utożsamiano z Herą, a Minerwę z Ateną, to w dalszym ciągu przestrzegano, zwłaszcza w życiu publicznym, dawnych kultów i obrzędów, modlono się do bogów swych przodków, organizowano na ich cześć święta wedle wzorów przekazanych przez tradycję. Kapłani tworzyli bardzo rozbudowaną hierarchię; istniały różnorodne kolegia kapłańskie, z których część miała znaczenie polityczne.*	
D. *Religia tej społeczności była politeistyczna; panteon (religijny) był tak różnorodny, jak rozbite było życie polityczne tej społeczności. Religię tę charakteryzował brak zawodowych kapłanów. Sprawowanie kultu polegało na składaniu ofiar, uczestniczeniu w procesjach, misteriach. wystawianiu przedstawień teatralnych. Również igrzyska odbywały się w ramach świąt ku czci bogów. Sądzono, że bogowie wpływają na bieg ludzkich spraw. Nie byli wszechwiedzący i ulegali ludzkim namiętnościom; bywali kłótliwi, zawistni, złośliwi. Większość bogów ulegała antropomorfizacji i cechowała ich nieśmiertelność.*	

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 3. (*1 pkt*)

Podkreśl właściwy tytuł odnoszący się do poniższej mapy.

Źródło: N. Davies, *Europa. Rozprawa historyka z historią*, Kraków 2000, s. 1245

A. Imperium rzymskie w ostatnim roku panowania cesarza Trajana (117 r. n.e.)
B. Państwo Aleksandra Wielkiego w ostatnim roku jego panowania (323 r. p.n.e.)
C. Państwo Justyniana I Wielkiego w ostatnim roku jego panowania (565 r. n.e.)
D. Kalifat arabski w połowie VIII w. n.e.

Zadanie 4. (*3 pkt*)

Rozstrzygnij, czy podane informacje są prawdziwe, czy fałszywe.
W tabeli w kolejnych rubrykach (A, B, C) dopisz obok podanych informacji: *prawda, fałsz.*

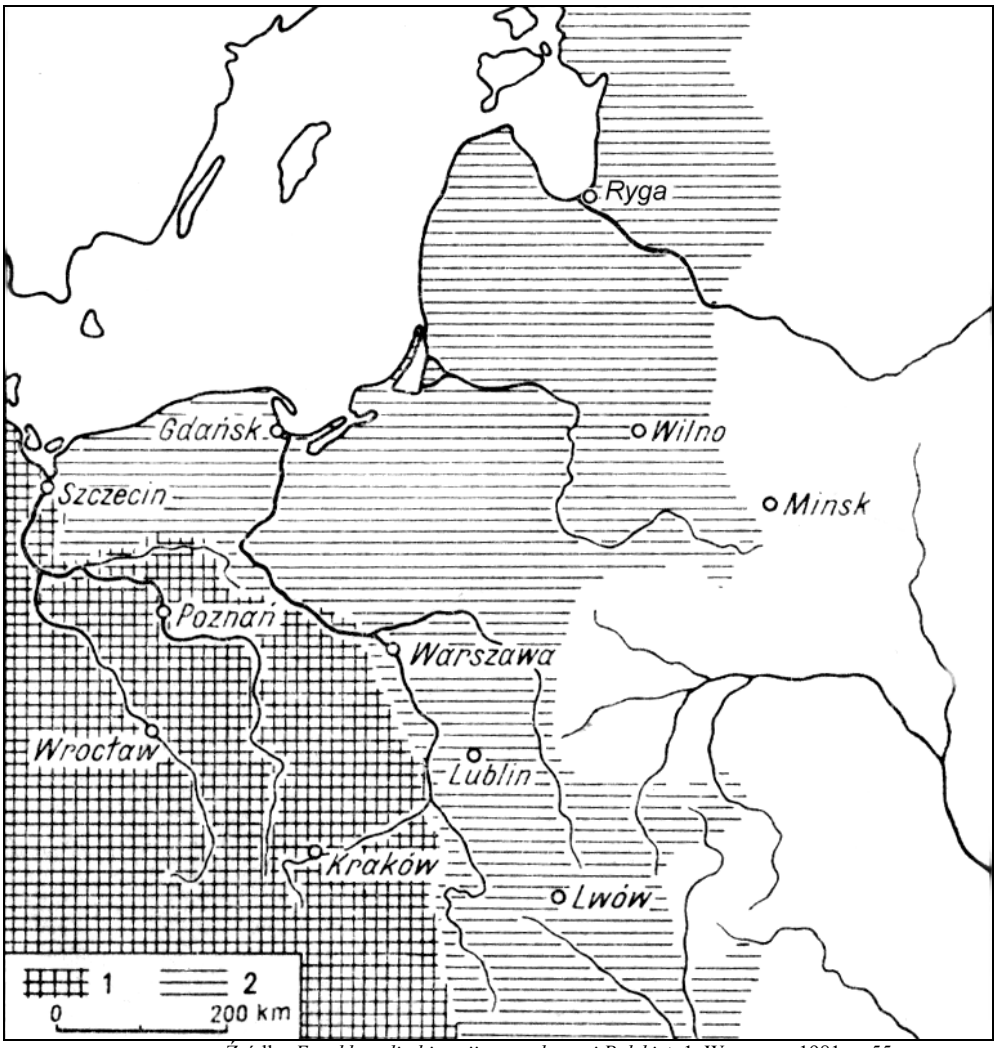
A. *Proces przechodzenia wspólnot ludzkich od koczowniczego trybu życia, w którym byt zapewniało zbieractwo i łowiectwo, do życia osiadłego - rolniczego, nazywamy rewolucją neolityczną.*	
B. *Hunowie to lud pochodzenia germańskiego, który wywędrował z północnej Europy, rozbił w III w. n. e. państwo Wizygotów i narzucił swoje zwierzchnictwo Rzymowi.*	
C. *Starożytni Grecy nazywali barbarzyńcą człowieka niemówiącego po grecku, a w czasach Cesarstwa Rzymskiego określano tym terminem osobę spoza Imperium.*	

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 5. (*4 pkt*)

Zamieszczona poniżej mapa przedstawia zasięg architektury romańskiej w XII w. (oznaczenie 1.) i zasięg architektury gotyckiej w XV w. (oznaczenie 2.), pozwala tym samym określić zmiany zasięgu cywilizacji łacińskiej w tej części Europy.

Podaj cztery <u>wydarzenia polityczne</u> z XIII i XIV stulecia, które wpłynęły na przesunięcie zasięgu cywilizacji łacińskiej (wpływów cywilizacji łacińskiej) w tej części Europy w kierunku północno-wschodnim, wschodnim i południowo-wschodnim.

Źródło: *Encyklopedia historii gospodarczej Polski*, t. 1, Warszawa 1981, s. 55

1. .....

2. .....

3. .....

4. .....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 6. (*2 pkt*)

Wśród wymienionych sześciu wydarzeń wskaż to, które chronologicznie jest pierwsze i to, które jest ostatnie.
W tabeli obok wydarzenia pierwszego umieść liczbę 1, obok ostatniego – liczbę 6.

A. *Pierwsza koronacja królewska w Gnieźnie*	
B. *Testament Bolesława Krzywoustego*	
C. *Spór biskupa krakowskiego Stanisława z Bolesławem Śmiałym*	
D. *Pierwsza koronacja królewska w Krakowie*	
E. *Spotkanie Ottona III z Bolesławem Chrobrym w Gnieźnie*	
F. *Misja chrystianizacyjna biskupa Wojciecha na ziemie Prusów*	

Zadanie 7. (*3 pkt*)

Rozstrzygnij, czy podane informacje są prawdziwe, czy fałszywe.
W tabeli w kolejnych rubrykach (A, B, C) dopisz obok podanych informacji: *prawda, fałsz.*

A. *Nazwa <król> pochodzi od imienia <Juliusz Cezar> i weszła do języków zachodniosłowiańskich początkowo jako określenie władców z dynastii Karolingów, a następnie wszystkich chrześcijańskich ukoronowanych monarchów.*	
B. *Hanza to nazwa organizacji handlowej - związku miast w Europie średniowiecznej.*	
C. *Prawo książęce w średniowieczu to zbiór rozmaitych uprawnień księcia w stosunku do ludzi i dóbr. Zakres prawa książęcego był stopniowo uszczuplany przez rozwój immunitetu, a także przez rozszerzające się przywileje dla stanów.*	

Zadanie 8. (*2 pkt*)

Wyprawy krzyżowe do Ziemi Świętej w XI-XIII w. nie osiągnęły zamierzonego celu, ale wywołały w Europie Zachodniej i Bizancjum różne następstwa.
Podaj po jednym następstwie tych wypraw dla Europy Zachodniej i dla Bizancjum.

A. Dla Europy Zachodniej

.....

.....

.....

B. Dla Bizancjum

.....

.....

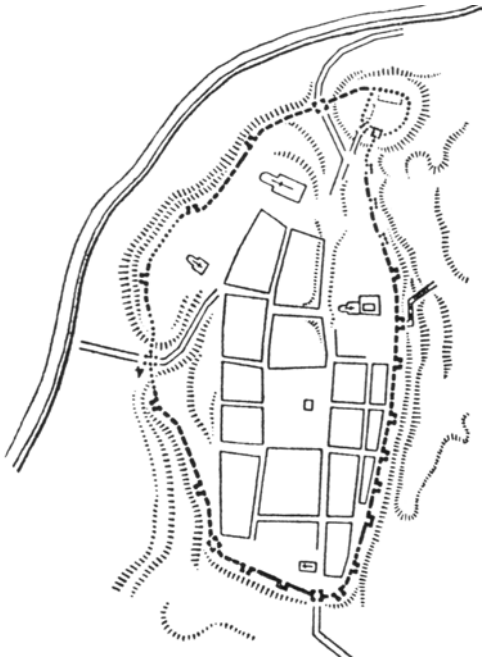
.....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

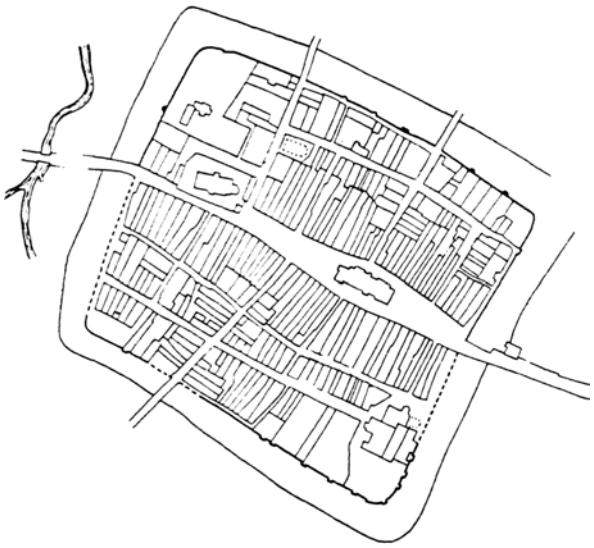
Zadanie 9. (*1 pkt*)

Poniżej zamieszczono trzy plany miast lokowanych w XIII wieku oraz jeden plan wczesnośredniowiecznego ośrodka osadniczego z XII wieku, podpisz plan tego ośrodka osadniczego z XII w.: XII wiek.

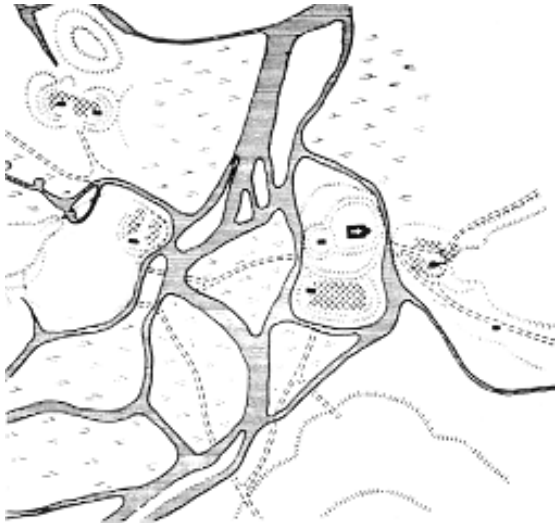
Źródło*: Encyklopedia historii gospodarczej Polski,* op. cit., t. 1 s. 445, 539; t. 2, s. 125, 376

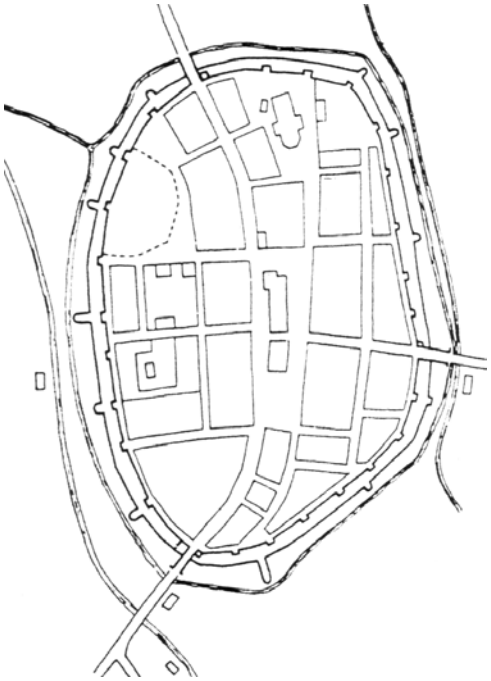
A. .....

B. .....

C. .....

D. .....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 10. (*2 pkt*)

Na podstawie drzewa genealogicznego rodziny Rozdrażewskich podaj imiona i urzędy dwóch przedstawicieli tego rodu, którzy byli senatorami za panowania Zygmunta III Wazy (1587-1632).

Rozdrażewscy - drzewo genealogiczne wielkopolskiej rodziny szlacheckiej herbu Doliwa

Jan Rozdrażewski ∞ Elżbieta

Jan
+ 1527
kasztelan kamieński, następnie kasztelan międzyrzecki

∞ Małgorzata Śmigielska primo voto Leszczyńska

Stanisław
+ 1564
kasztelan rogoziński
∞ Zuzanna Myszkowska

- **Stanisław** 1540-1619 *jezuita, pierwszy rektor kolegium jezuickiego w Pułtusku*
- **Hieronim** 1546-1600 *biskup włocławski (1582-1600)*
- **Krzysztof** 1547-1580 *dworzanin królewski, rotmistrz wojsk koronnych*

Hieronim
+1540
kasztelan przemęcki, następnie kasztelan rogoziński
∞ Jadwiga Nowomiejska

Hieronim
?
dziedzic Krotoszyna
∞ Anna z Łukowa

Jan
1543-1600
kasztelan poznański (od 1591)
∞ Katarzyna Potulicka

Jan
1595-1628
krajczy królowej Konstancji, żony Zygmunta III, starosta odolanowski
∞ Gryzelda Sobieska

Jakub Hieronim
1621-1662
kasztelan kaliski (od 1649), wojewoda inowrocławski (od 1652)
1) ∞ Anna Barbara Opalińska
2) ∞ Katarzyna Opalińska

Opracowanie własne na podst.: *Polski Słownik Biograficzny*, t. XXXII, zeszyt 3(134), Wrocław - Warszawa - Kraków 1991, s. 354-384

W rodzinie Rozdrażewskich senatorami za panowania Zygmunta III Wazy byli:

Imię	Sprawowany urząd
A.	
B.	

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 11. (*2 pkt*)

Wśród wymienionych sześciu wydarzeń wskaż to, które chronologicznie jest pierwsze i to, które jest ostatnie.
W tabeli obok wydarzenia pierwszego umieść liczbę 1, obok ostatniego – liczbę 6.

A. *Ostatnia wojna Polski z zakonem krzyżackim*	
B. *Pierwszy hołd lenny księcia pruskiego złożony królowi Polski*	
C. *Początek wojny trzynastoletniej Polski z zakonem krzyżackim*	
D. *Odzyskanie przez Polskę jagiellońską Pomorza Gdańskiego*	
E. *Sekularyzacja zakonu kawalerów mieczowych w Inflantach*	
F. *Przeniesienie stolicy zakonu krzyżackiego z Malborka do Królewca*	

Zadanie 12. (*3 pkt*)

Rozstrzygnij, czy podane informacje są prawdziwe, czy fałszywe.
W tabeli w kolejnych rubrykach (A, B, C) dopisz obok podanych informacji: *prawda, fałsz.*

A. *„Konfederacja warszawska" to akt gwarantujący równouprawnienie szlachty dysydenckiej ze szlachtą katolicką w Rzeczypospolitej Obojga Narodów.*	
B. *Rekonkwista to określenie kolonizacji Nowego Świata dokonanej pod koniec XIV i w XV w. przez Hiszpanów i Portugalczyków.*	
C. *W Rzeczypospolitej Obojga Narodów nazywano unitami tych, którzy przyjęli unię Kościoła prawosławnego z Kościołem katolickim, a dyzunitami tych, którzy tę unię odrzucili i pozostali przy prawosławiu.*	

Zadanie 13. (*1 pkt*)

Przeczytaj fragment listu cara Iwana IV Groźnego (1547-1584) do królowej Anglii Elżbiety I (1558-1603) i podaj, która instytucja polityczna ówczesnej Anglii kryje się pod określeniem: *„inni ludzie rządzą, i to lud kupiecki".*

Myśleliśmy, żeś Ty pani w swojej dziedzinie, że rządy sprawujesz sama i dbasz o honor swój i dobro królestwa. I tym powodowani gotowiśmy byli wejść w układy z Tobą. Aliści dowiadujemy się, że prócz Ciebie inni ludzie rządzą, i to lud kupiecki, który o nasze monarsze sprawy i honor, i ziemie nie troska się, a tylko własnej korzyści patrzy.

Źródło: R. Pipes, *Rosja carów,* Warszawa 1990, s. 77

.....

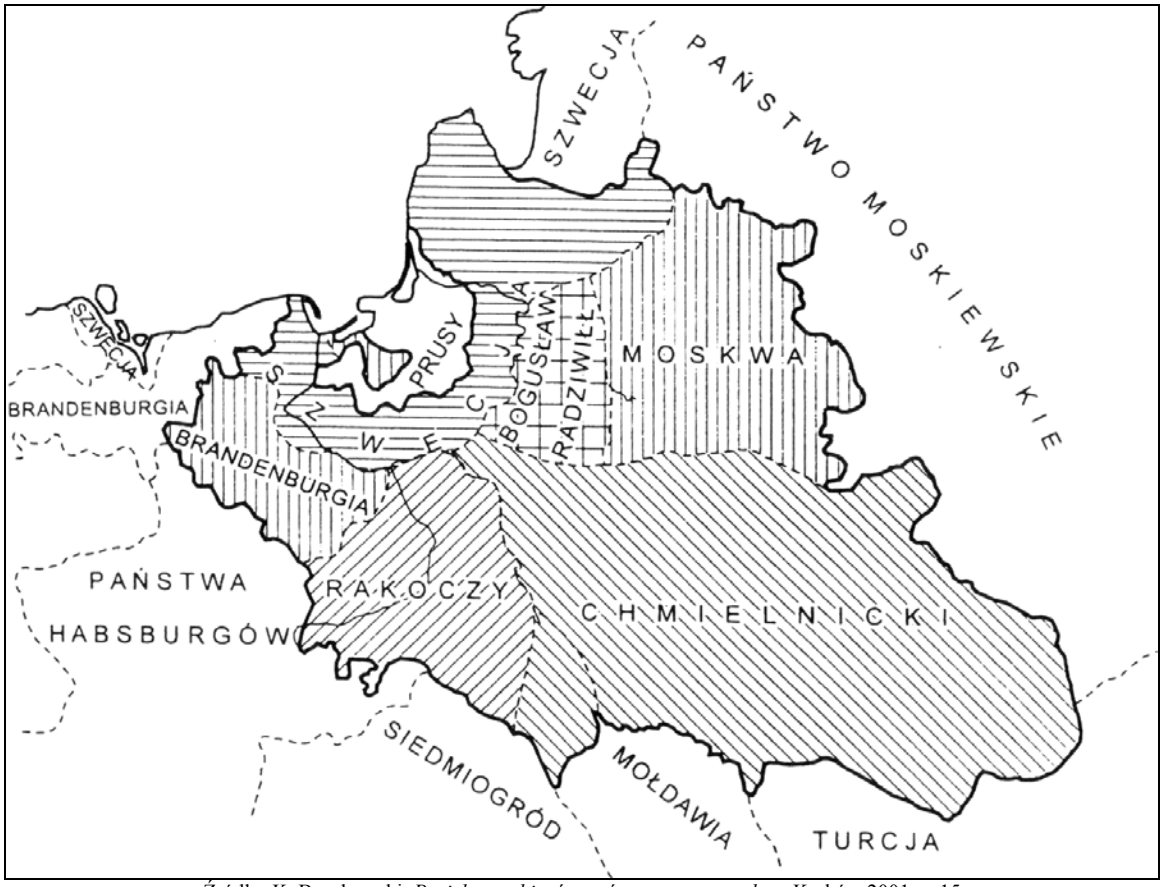
Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 14. (*1 pkt*)

Poniższa mapa ilustruje plany rozbioru Rzeczypospolitej.
Podkreśl właściwą odpowiedź.

Przedstawiony na mapie projekt rozbioru Rzeczypospolitej zrodził się podczas

a) **powstania Chmielnickiego.**
b) **potopu szwedzkiego.**
c) **wielkiej wojny północnej.**
d) **wojny siedmioletniej.**

Źródło: K. Baczkowski, *Projekty rozbiorów państw suwerennych....*, Kraków 2001, s. 15

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 15. (*4 pkt*)

Zamieszczone poniżej cztery rysunki obrazują przemiany w historii ubioru w Europie. Przyporządkuj tym rysunkom właściwe podpisy, umieszczając odpowiednie liczby w wykropkowanych miejscach pod rysunkami.

Źródło: F. Boucher, *Historia mody, dzieje ubiorów od czasów prehistorycznych do końca XX wieku*, Warszawa 2003, s. 175, 223, 347, 402

A. .....

B. .....

C. .....

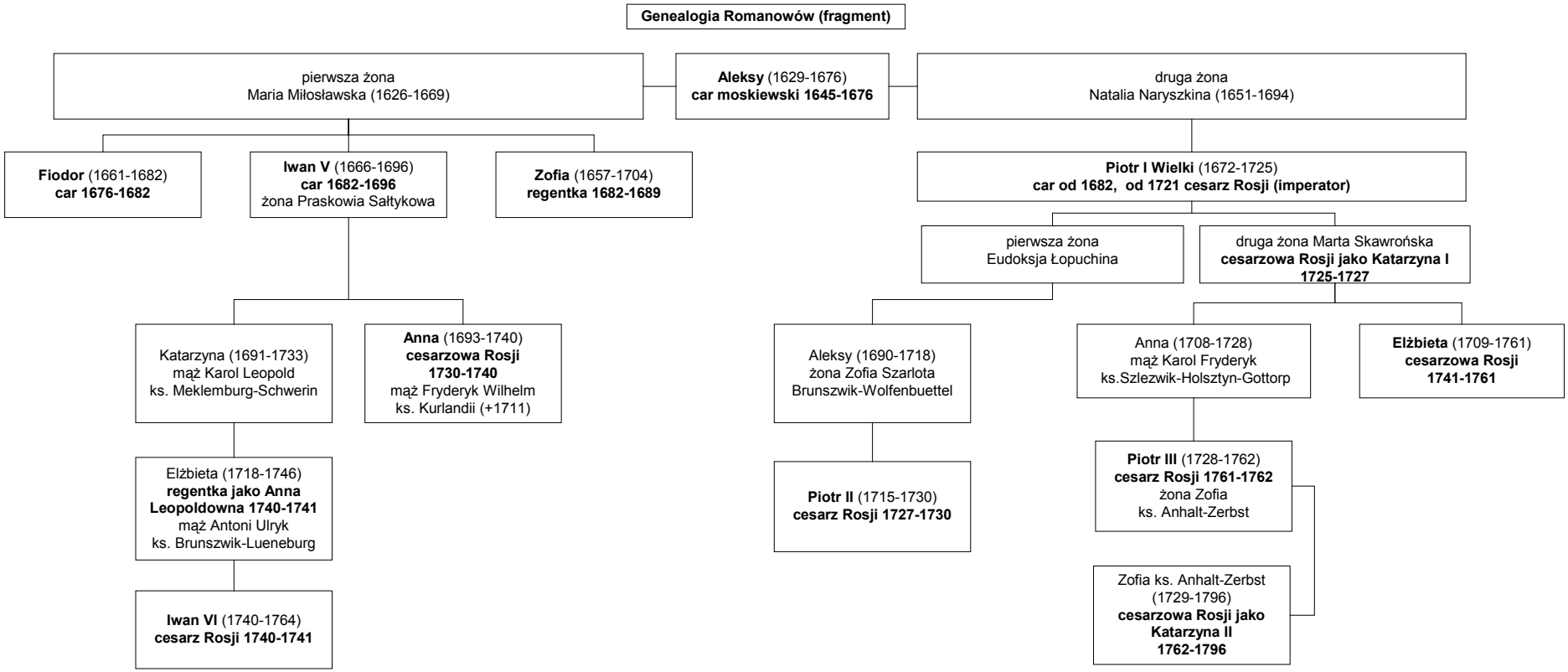
D. .....

1. **Ubiór z XV stulecia**
2. **Tradycyjny polski ubiór szlachecki (XVII stulecie)**
3. **Ubiór dworski z czasów Ludwika XIV (koniec XVII stulecia)**
4. **Ubiór z lat 40. XIX stulecia (Francja czasów monarchii lipcowej)**
5. **Ubiór z lat 30. XX stulecia**

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 16. (*3 pkt*)

W okresie panowania w Polsce Augusta III Sasa na tronie rosyjskim zasiadało <u>pięciu władców</u>. Wypisz imiona co najmniej trzech.

Opracowanie na podstawie: W. A. Serczyk, *Piotr I Wielki*, Warszawa 1973, po s. 246

1. .....

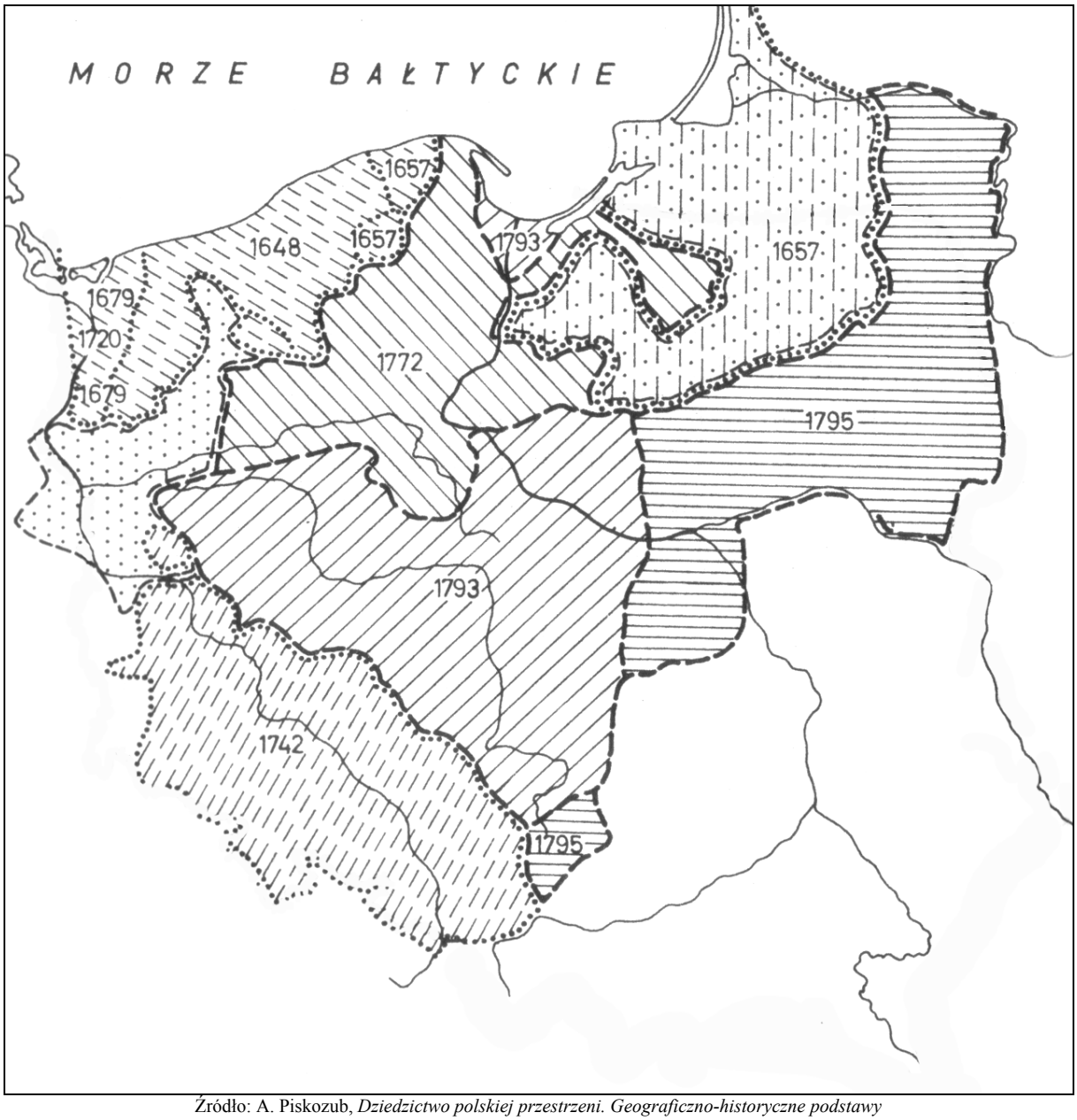
2. .....

3. .....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 17. (*2 pkt*)

Poniższa mapa przedstawia rozwój terytorialny państwa brandenbursko-pruskiego w latach 1648-1795, który dokonał się kosztem innych państw.
Podaj co najmniej dwa z nich.

Źródło: A. Piskozub, *Dziedzictwo polskiej przestrzeni. Geograficzno-historyczne podstawy struktur przestrzennych ziem polskich*, Wrocław 1987, s. 140

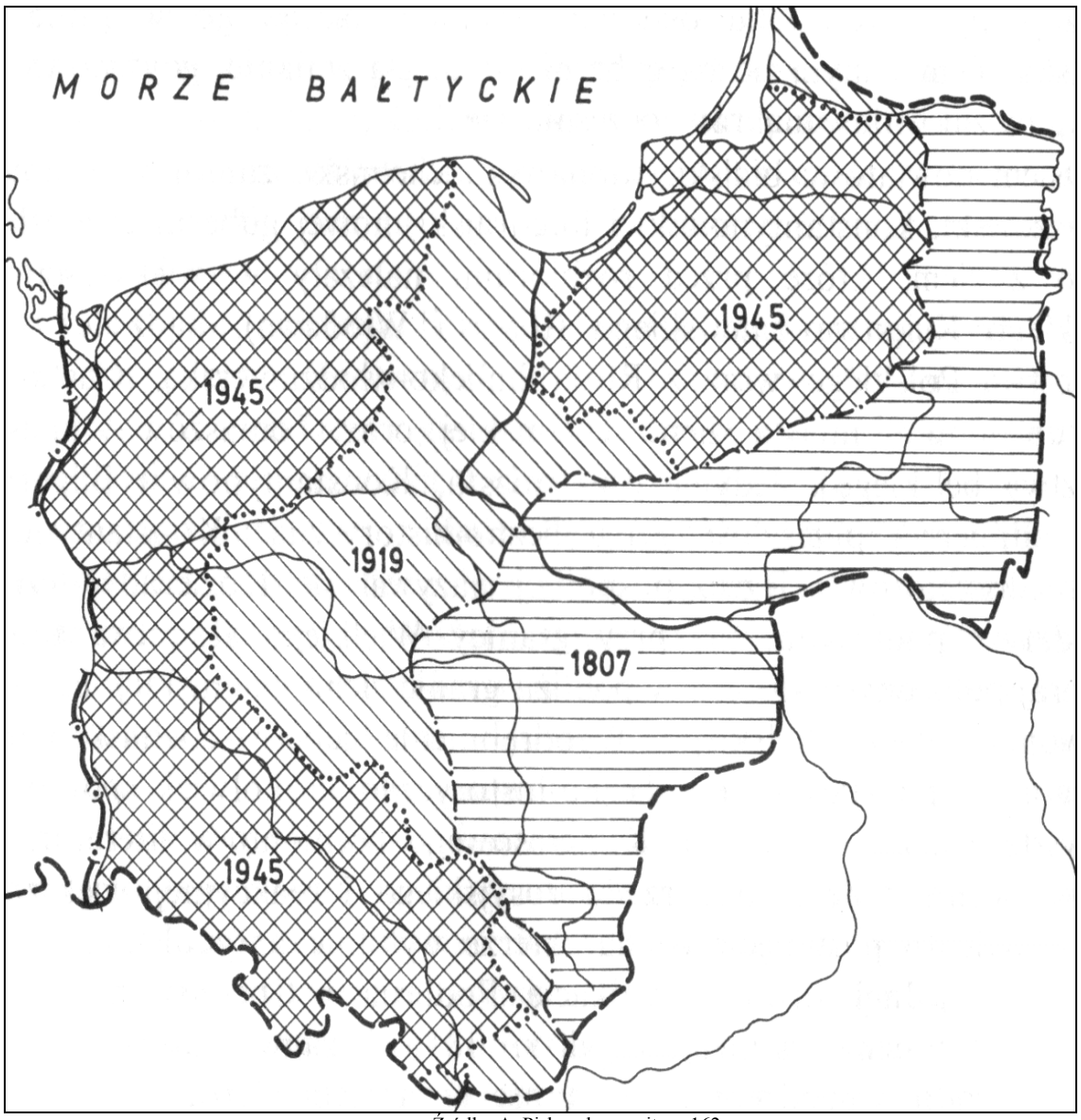
1. .....

2. .....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 18. (*3 pkt*)

Podaj nazwy trzech międzynarodowych traktatów (układów), które zdecydowały o zmianach politycznych (zmianach granic) przedstawionych na poniższej mapie.

Źródło: A. Piskozub, op. cit., s. 162

1.

1807 - .....

2.

1919 - .....

3.

1945 - .....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 19. (*4 pkt*)

Poniżej zamieszczono cztery rysunki różnych wizerunków polskiego godła. Przyporządkuj tym wizerunkom właściwe opisy, umieszczając odpowiednie liczby w wykropkowanych miejscach pod rysunkami.

Źródło: *Nowa encyklopedia powszechna PWN*, t. 2, s. 560

A. .....

B. .....

C. .....

D. .....

1. **Orzeł Przemysła II**
2. **Godło państwowe z czasów ostatniego Jagiellona**
3. **Godło Księstwa Warszawskiego**
4. **Godło z okresu powstania styczniowego**
5. **Godło Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej**

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 20. (*4 pkt*)

Oto fragmenty haseł charakteryzujących wybrane polskie konstytucje. Podaj nazwy tych konstytucji lub daty (roczne) ich uchwalenia bądź nadania, wpisując te informacje w odpowiednich rubrykach tabeli (A, B, C, D) obok cytowanych tekstów.

Fragment hasła	Nazwa konstytucji lub rok jej uchwalenia bądź nadania
A. *Oktrojowana, czyli nadana; utrzymywała monarchiczny charakter państwa, ale w związku z przewidywaną długotrwałą nieobecnością monarchy w kraju wprowadzała urząd namiestnika; konstytucja ta uznawana była za najbardziej liberalną w ówczesnej Europie; deklarowała równość w korzystaniu z praw obywatelskich, wolność zgromadzeń, wyznania, druku oraz ochronę własności indywidualnej.*	
B. *Oktrojowana czyli nadana; w niewielkim zakresie nawiązywała do instytucji państwa polskiego sprzed rozbiorów; utrzymywała monarchiczny charakter państwa; postanowienia konstytucji dotyczące organizacji administracji terytorialnej świadczą o recepcji rozwiązań francuskich; konstytucja proklamowała zasadę równości wobec prawa i sądu oraz wolność wyznania obywateli.*	
C. *Została oparta na nowych założeniach ustrojowych i uwarunkowaniach międzynarodowego położenia Polski; wyrażała idee solidarystyczne i propaństwowe, odrzucając zasadę zwierzchnictwa narodu i podziału władz na rzecz koncepcji państwa jako dobra wspólnego, jednolitej, niepodzielnej i nieodpowiedzialnej prawnie oraz politycznie władzy państwowej prezydenta.*	
D. *Uchwalona przez Sejm Ustawodawczy; na przyspieszony tryb jej uchwalenia wpłynęły uwarunkowania zewnętrzne (Polska nie miała jeszcze ustalonych granic); przyjmowała podstawowe założenia ustroju demokratycznego, zasadę zwierzchnictwa narodu oraz trójpodziału władz; zawierała gwarancje prawne statusu jednostki, obejmujące szerokie uprawnienia wolnościowe, polityczne oraz socjalne; ustanawiała republikański charakter państwa.*	

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 21. (*3 pkt*)

Przeczytaj fragment tekstu pochodzący ze strony internetowej www.suwalszczyzna.pl i odpowiedz na pytania.

Kanał Augustowski *to unikatowe w skali europejskiej dzieło budownictwa wodnego z pierwszej połowy XIX wieku. Ta wodna arteria miała połączyć Wisłę - przez rzeki Narew, Biebrzę i Czarną Hańczę - z Niemnem, a następnie przez rzekę Windawę z portem nadbałtyckim Windawą [port rybacki u ujścia rzeki Windawy do M. Bałtyckiego na Łotwie]. Pomysł dał Ksawery Drucki-Lubecki pod wpływem wojny celnej z Prusami [...].*

1. **Podaj, które decyzje władz pruskich skłoniły Ksawerego Druckiego-Lubeckiego, ministra skarbu Królestwa Polskiego, do budowy Kanału Augustowskiego.**
2. **Wyjaśnij, jaką rolę w realizacji zamierzeń Druckiego-Lubeckiego miała odegrać budowa Kanału Augustowskiego.**
3. **Podaj, przez jakie <u>ówczesne</u> terytoria państwowe miało przebiegać to połączenie wodne.**

1.

.....

.....

2.

.....

.....

3.

.....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 22. (*2 pkt*)

Przeczytaj tekst włoskiego historyka Benedetto Croce i odpowiedz na dwa pytania (A, B):

*Utworzenie cesarstwa niemieckiego i królestwa Włoch rozpatruje się na ogół razem jako dwa równoległe wydarzenia w powszechnym ruchu narodowym [...]. Ta opinia wynika z niektórych ogólnych i zewnętrznych podobieństw oraz z chronologicznego ujmowania zjawisk, ich współwystępowania w czasie [...]. Podobieństwa te zniknęły jednak w procesie, który rzeczywiście miał miejsce w latach 1862-1870 i który, w odróżnieniu od tego, co działo się we Włoszech, nie był ani ruchem na rzecz wolności i niepodległości, a przeciwnie, polegał na **<u>usunięciu ze związku państw niemieckich państwa</u>**, które na mocy długiej i szacownej tradycji historycznej reprezentowało przed światem cały naród niemiecki**, oraz na połączeniu pozostałych państw pod władzą jednego z nich, które, choć nowe, jeśli chodzi o tradycję i znaczenie, utworzyło jednak cesarstwo niemieckie.*

Źródło: B. Croce, *Historia Europy w XIX wieku*, Warszawa 1998, s. 244-245

A. W tekście mówi się o ***<u>państwie usuniętym ze związku państw niemieckich</u>*.** Podaj, jak w literaturze historycznej nazywa się państwo, o którym tu mowa.

.....

B. W tekście wspomniane jest państwo, które *choć nowe, jeśli chodzi o tradycję i znaczenie, utworzyło jednak cesarstwo niemieckie.* Podaj, jak w literaturze historycznej nazywa się państwo, o którym tu mowa.

.....

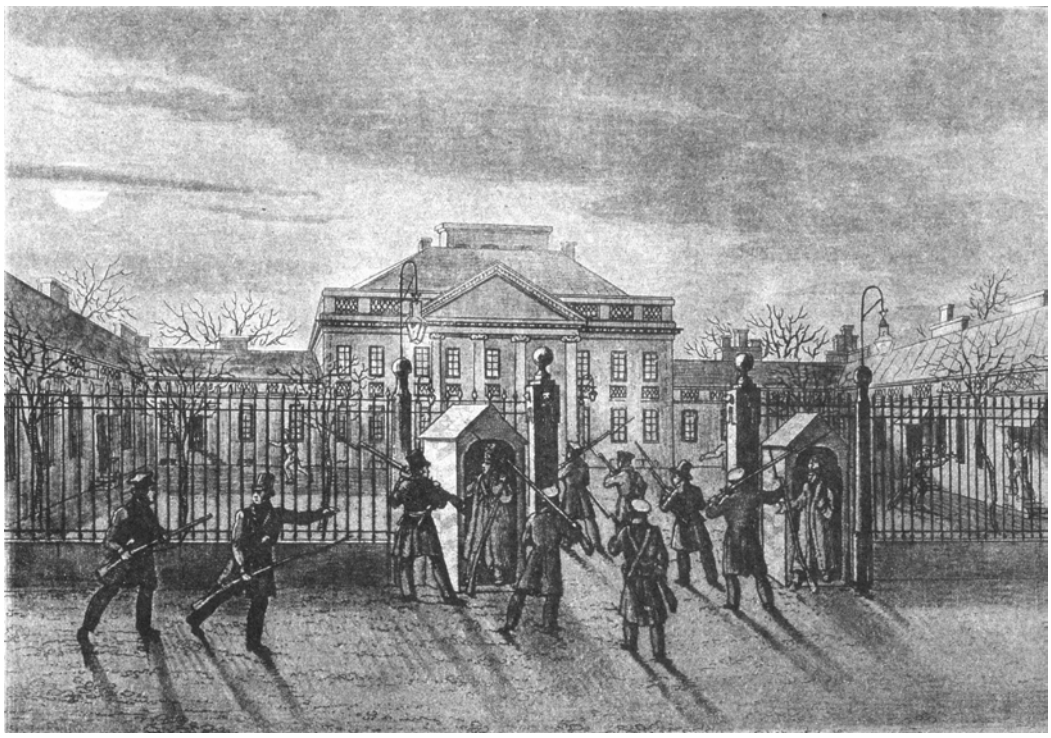
Zadanie 23. (*4 pkt*)

W podanym zestawie zamieszczono reprodukcje znanych dzieł sztuki odnoszące się do polskich walk o niepodległość. Przyporządkuj tym reprodukcjom właściwe opisy, umieszczając odpowiednie liczby w wykropkowanych miejscach.

Źródło: *Encyklopedia sztuki polskiej*, Kraków 2001, s. 168 oraz *Warszawa i jej muzeum*, Warszawa 1996, s. 88-89

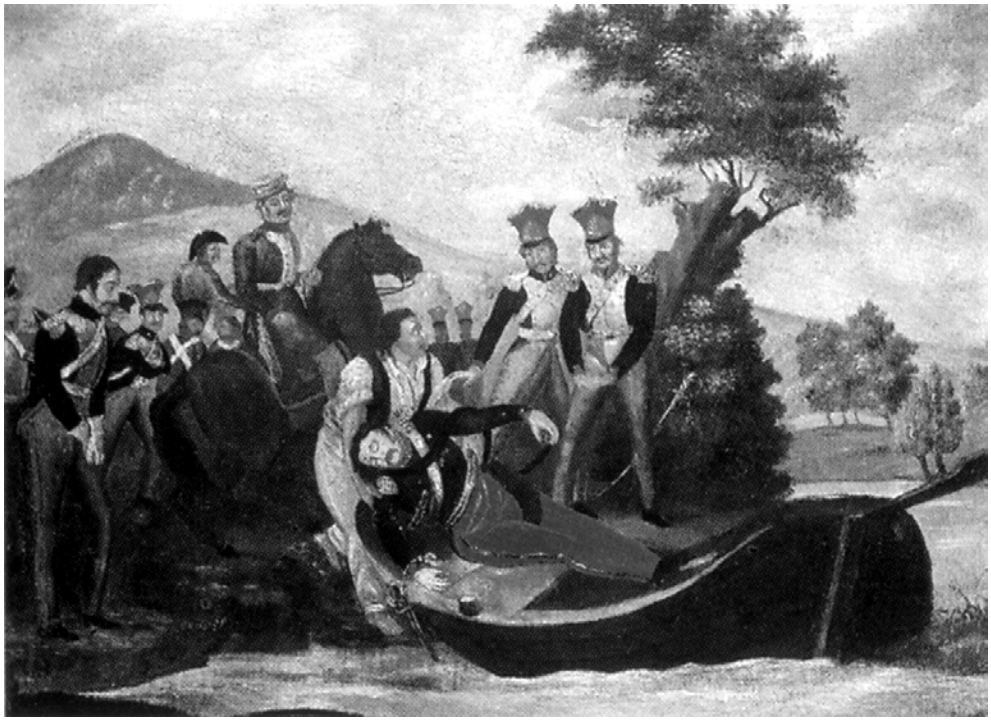
A. .....

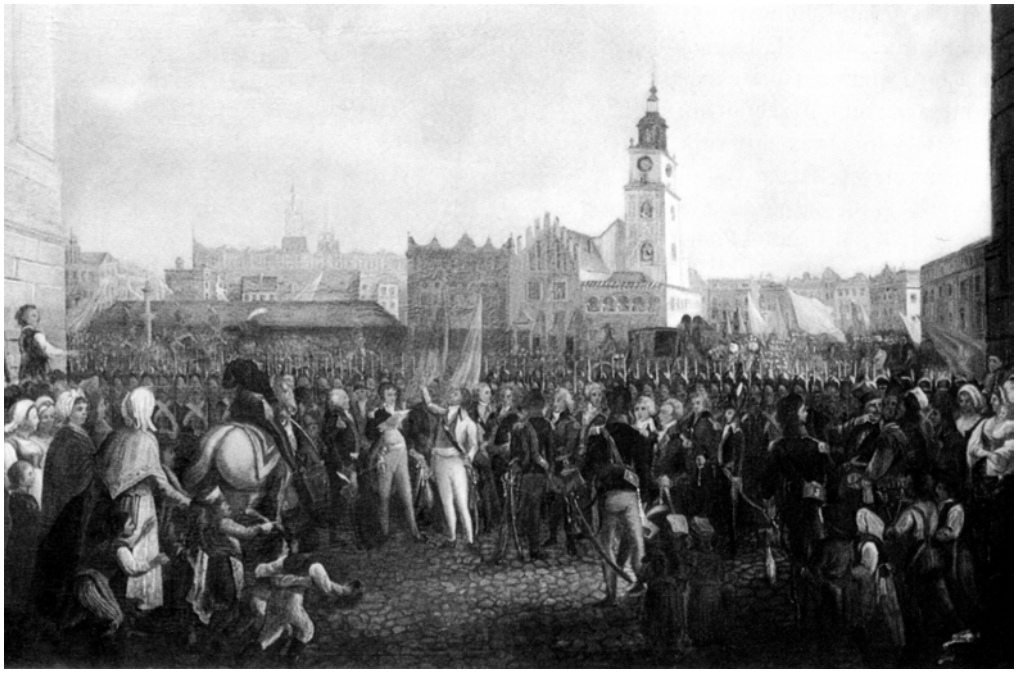
B. .....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Źródło: *Wielka historia Polski*, Kraków 2001, t. 7, s. 13 oraz t. 6. s. 152

C. .....

D. .....

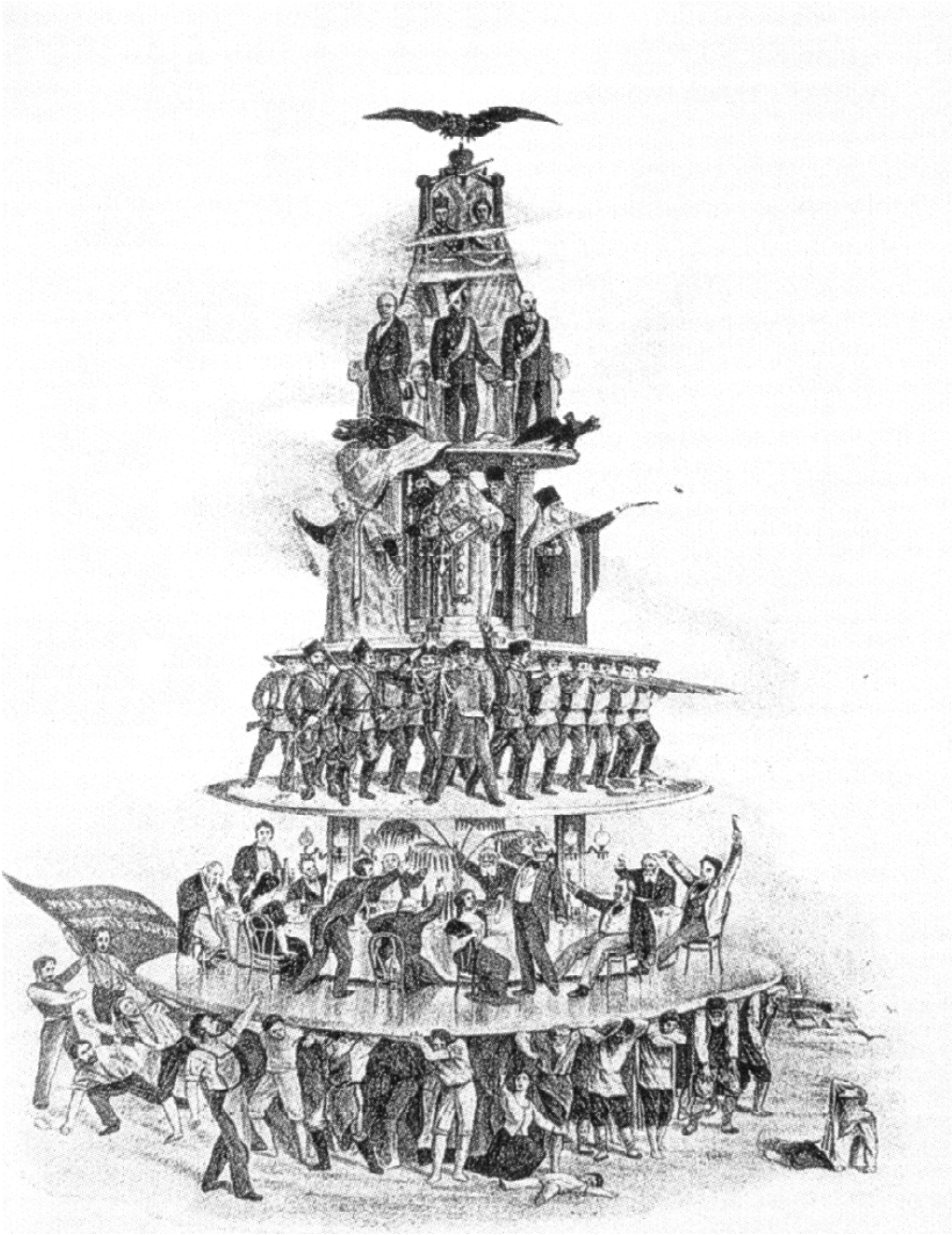
1. **Scena z powstania kościuszkowskiego**
2. **Scena z okresu napoleońskiego**
3. **Scena z powstania listopadowego**
4. **Scena z walk w okresie Wiosny Ludów**
5. **Scena z powstania styczniowego**

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 24. (*4 pkt*)

Poniżej zamieszczono dwa rysunki. Pierwszy (A.) odnosi się do sytuacji w Rosji tuż przed rewolucją 1905 r. Drugi (B.) odnosi się do sytuacji we Francji u progu rewolucji 1789 r.
Wskaż podobieństwa w treści obu rysunków. Swoje wnioski zapisz w czterech punktach.

A.

Źródło: *Karta*, nr 29, Warszawa 1999, s. 5

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

B.

Źródło: *Historia najnowsza (wiek XIX i XX)*, red. H. Mościcki, J. Cynarski, Warszawa 1933

1.

.....

.....

2.

.....

.....

3.

.....

.....

4.

.....

.....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 25. (*6 pkt*)

Odpowiedz na trzy pytania (A, B, C).

A. Na podstawie źródeł 1. oraz 2. podaj nazwy trzech linii kolejowych, które istniały w Królestwie Polskim w 1862 r.

Źródło 1.

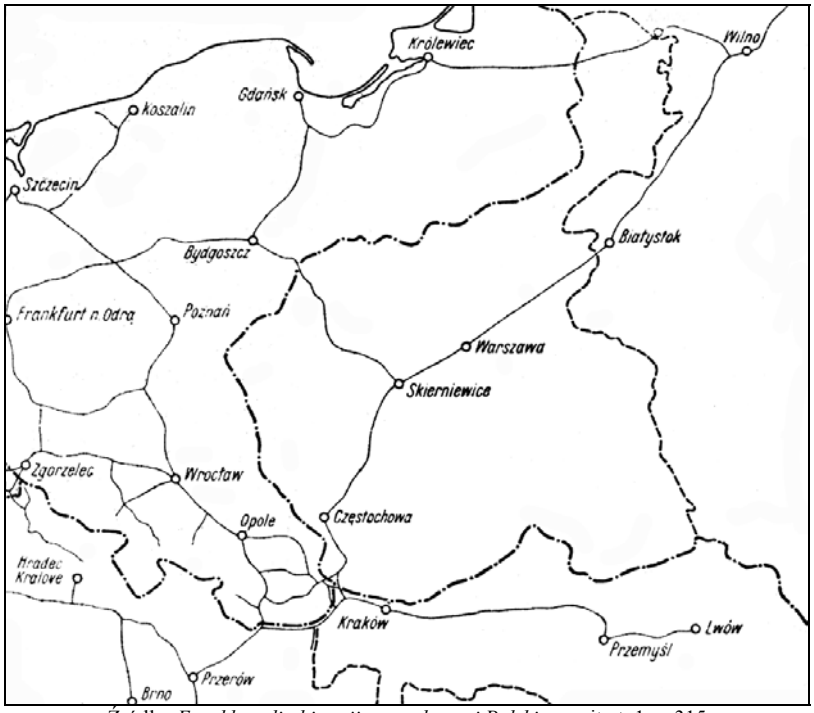
Przewodnik po Warszawie z 1881 r.

Koleje. *Warszawa połączona jest z krajem (Królestwem Polskim), Cesarstwem i zagranicą pięcioma liniami dróg żelaznych: warszawsko-wiedeńską, warszawsko-bydgoską, warszawsko-terespolską, nadwiślańską i warszawsko-petersburską. [...] Kolej warszawsko-wiedeńska idzie z Warszawy przez Skierniewice, Piotrków i Częstochowę na południo-zachód do granicy (Austrii i Prus); droga bydgoska ze Skierniewic dąży na północo-zachód do Aleksandrowa [Aleksandrowa Kujawskiego] (Prusy), kolej terespolska idzie na wschód przez Siedlce do Brześcia Litewskiego (Cesarstwo); droga nadwiślańska idzie wzdłuż prawego brzegu Wisły w dwóch kierunkach, na północ do Mławy (Prusy) i na południe do Kowla (Cesarstwo); wreszcie kolej petersburska zdąża od Warszawy na północo-wschód ku Petersburgowi (Cesarstwo). [...]*

Źródło: *Przewodnik po Warszawie wydany staraniem Wielkiego Hotelu Europejskiego*, Warszawa 1881, s. 42

Źródło 2.

Mapa sieci kolejowej na ziemiach polskich w 1862 r.

Źródło: *Encyklopedia historii gospodarczej Polski*, op. cit., t. 1, s. 315

1. .....
2. .....
3. .....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

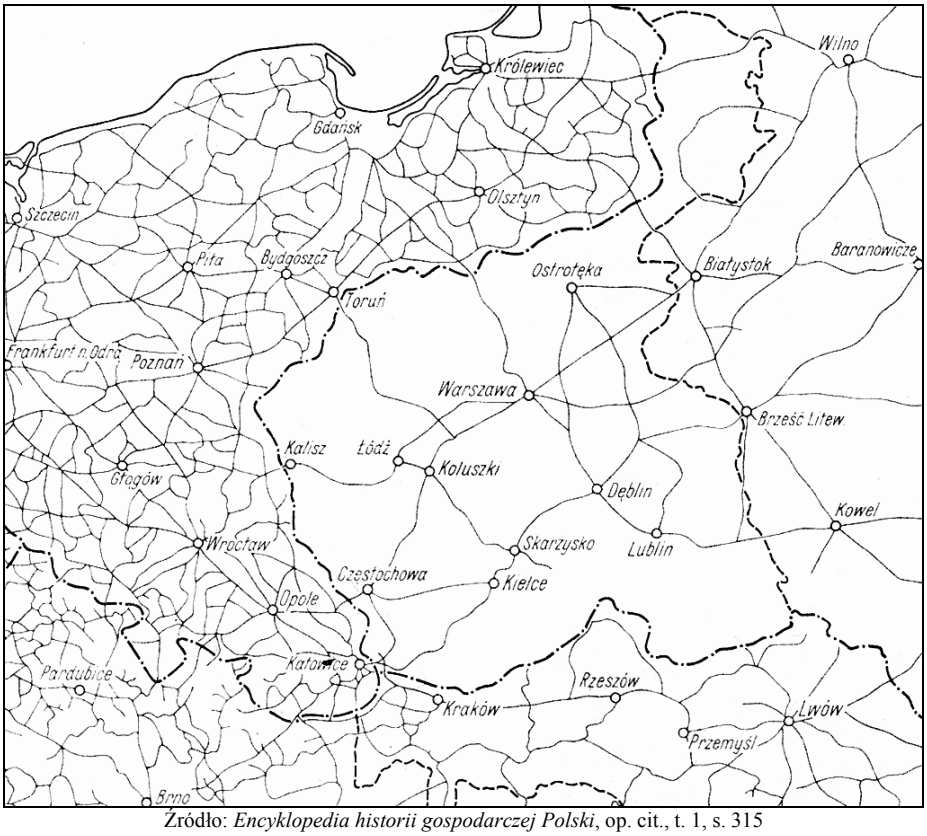
B. Na podstawie źródeł 3. oraz 4. wyjaśnij, czy <u>teza zawarta w źródle 3.</u> znajduje potwierdzenie w źródle 4. Swój sąd uzasadnij.

Źródło 3.
Memoriał księcia Imeretyńskiego dla cara Mikołaja II z 1898 r.

[...] przyczyna niezaspokojenia jednej z najważniejszych potrzeb ekonomicznych [budowania nowych kolei][...] tkwi w innej dziedzinie stosunków. Terytorium Królestwa Polskiego i sąsiednich północno- i południowo-zachodnich prowincji Rosji stanowi naturalną arenę działań wojennych w razie starcia się z ościennymi państwami Europy. Wobec ogromnego wpływu, który koleje teraz wywierają na losy wojny, każda nowa droga żelazna w Warszawskim okręgu wojennym musi mieć wielkie znaczenie z punktu widzenia obrony państwa. [...] Ministerium Wojny uważa każdą nową odnogę kolei w Warszawskim okręgu za nową szansę korzystną dla działań nieprzyjacielskich.

Źródło: *Tajne dokumenty rządu rosyjskiego w sprawach polskich*, Londyn 1898, Memoriał ks. A. Imeretyńskiego dla Mikołaja II, s. 36-37

Źródło 4.
Mapa sieci kolejowej na ziemiach polskich w 1913 r.

Źródło: *Encyklopedia historii gospodarczej Polski*, op. cit., t. 1, s. 315

.....

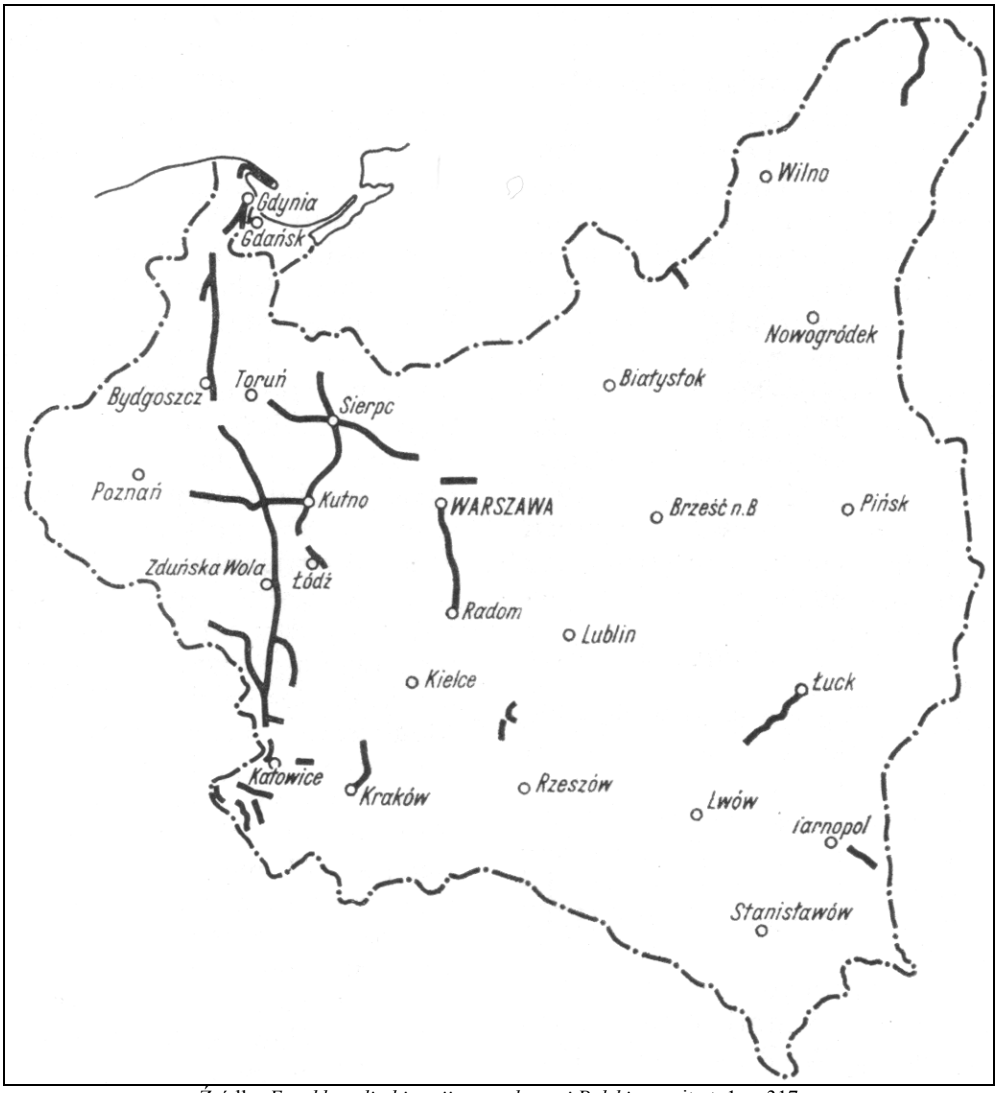
.....

.....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

C. Na podstawie <u>źródeł 4. i 5.</u> podaj jeden <u>zasadniczy</u> cel, który realizowano w latach 1921-1939, dostosowując sieć kolejową do potrzeb odrodzonej Rzeczypospolitej.

Źródło 5.
Linie kolejowe zbudowane w latach 1921-1939

Źródło: *Encyklopedia historii gospodarczej Polski*, op. cit., t. 1, s. 317

.....

.....

.....

.....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 26. (*2 pkt*)

Posługując się przytoczonymi w tabeli danymi, odpowiedz na dwa pytania. (A, B)

Tabl. Czynni zawodowo w Warszawie w latach 1869-1921 według działów zajęć

Działy zajęć		1869		1882		1897		1921	
		Liczby absolutne	%	Liczby absolutne	%	Liczby absolutne	%	Liczby absolutne	%
Rolnictwo		357	0,4	593	0,3	1446	0,5	4084	1,0
Przemysł i rzemiosło		19427	22,0	58242	33,2	96461	34,5	128844	32,2
Handel i banki		9502	10,8	20095	11,4	37097	13,2	78586	19,7
Komunikacja i transport		1157	1,3	6024	3,4	13142	4,7	31963	7,9
Urzędnicy i wolne zawody		11417	13,0	17146	9,8	25336	9,0	49927	12,2
Służba domowa i usługi osobiste		24784	28,2	38738	22,1	54803	19,6	39171	9,7
Nie wykonujący zawodu	**Rentierzy i ziemianie**	4362	4,9	6478	3,7	14070	5,0	3762	0,9
	Emeryci	2096	2,4	2940	1,7	4095	1,5	2186	0,5
	Nie wykonujący pracy zarobkowej	.	.	7565	4,3	10145	3,6	43302	10,8
Zajęcia bliżej nieokreślone	**Wyrobnicy**	11599	13,2	15411	8,8	20905	7,5	13914	3,5
	Różni bez określonego zajęcia	3326	3,8	2360	1,3	2523	0,9	6382	1,6
Razem		**88027**	**100,0**	**175592**	**100,0**	**280043**	**100,0**	**402121**	**100,0**

Źródło: J. Michalewicz, *Elementy demografii historycznej*, Warszawa 1979, s. 143
M. Nietyksza, *Ludność Warszawy*, [w:] *Wielkomiejski rozwój Warszawy do roku 1918*, red. I. Pietrzak-Pawłowska, Warszawa 1973, s. 98-99

A. Wymień dwa działy zajęć, których udział procentowy w ogólnym zatrudnieniu w Warszawie w roku 1921 był największy.

.....

B. Określ, jak w latach 1869-1921 zmieniał się udział procentowy zatrudnionych w dziale „służba domowa i usługi osobiste" w stosunku do ogółu czynnych zawodowo w Warszawie.

.....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

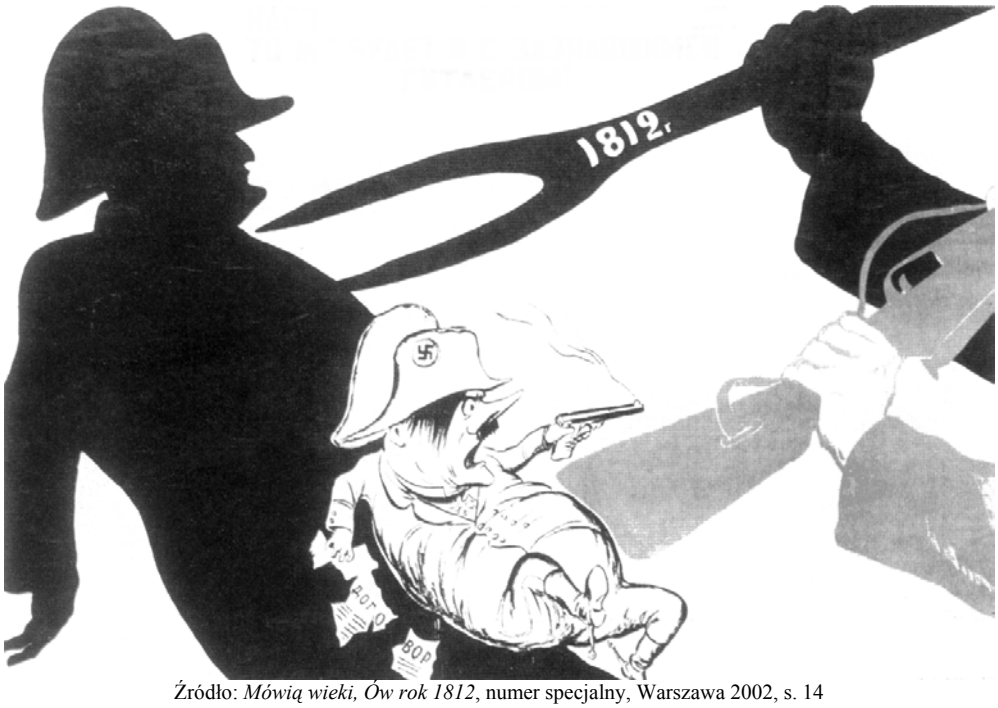
Zadanie 27. (*3 pkt*)

Rozstrzygnij, czy podane informacje są prawdziwe, czy fałszywe.
W tabeli w kolejnych rubrykach (A, B, C) dopisz obok podanych informacji: *prawda, fałsz.*

A. *W XIX-wiecznej Europie nastąpiło upowszechnienie uprawy ziemniaków.*	
B. *Trójprzymierze to sojusz powstały na początku XX wieku, zwany inaczej ententą.*	
C. *Pod koniec pierwszej wojny światowej Petersburg został przemianowany na Leningrad.*	

Zadanie 28. (*4 pkt*)

Odpowiedz, z którego roku pochodzi zamieszczony poniżej plakat. Podkreśl odpowiednią datę. Następnie nazwij postaci przedstawione na tym plakacie i wyjaśnij powody, dla których autorzy tego plakatu umieścili na nim właśnie te dwie postaci.

Źródło: *Mówią wieki, Ów rok 1812*, numer specjalny, Warszawa 2002, s. 14

A.
Plakat ten powstał w roku

a) 1938.
b) 1939.
c) 1940.
d) 1941.

B.
Postaci przedstawione na plakacie to: .....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

C. Wyjaśnienie odnoszące się do zamieszczonych na plakacie dwóch postaci.

.....

.....

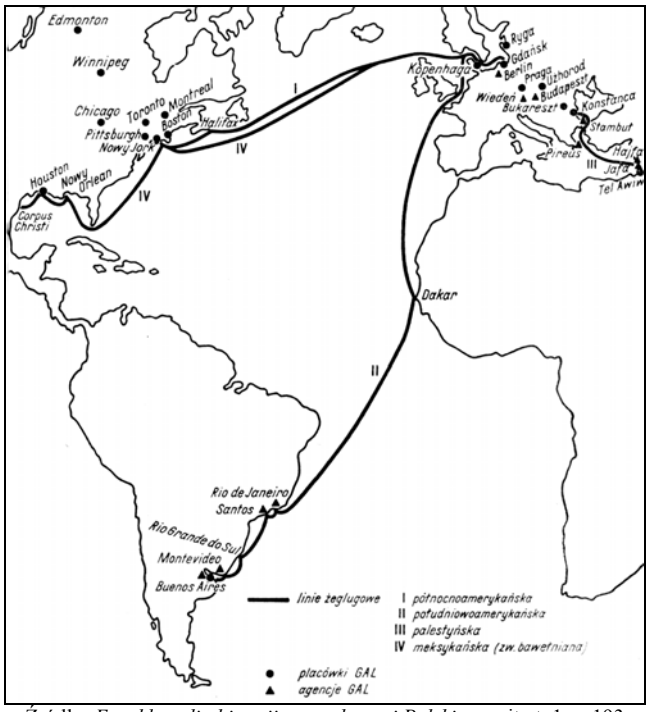
.....

.....

.....

Zadanie 29. (*2 pkt*)

W latach 1930-1939 przedsiębiorstwo *Gdynia-Ameryka Linie Żeglugowe S.A.* obsługiwało przewozy pasażerskie na liniach: północnoatlantyckiej, południowoatlantyckiej i palestyńskiej. Podaj <u>najważniejsze</u> przyczyny tego, że przedsiębiorstwo *Gdynia-Ameryka Linie Żeglugowe S.A.* koncentrowało się w latach 1930-39 na przewozach pasażerskich na tych liniach.

Źródło: *Encyklopedia historii gospodarczej Polski*, op. cit., t. 1, s. 193

A. Wyjaśnienie dla linii północnoatlantyckiej *Gdynia-Nowy Jork* i dla linii południowoatlantyckiej *Gdynia-Rio de Janeiro-Buenos Aires*

.....

.....

.....

B. Wyjaśnienie dla linii palestyńskiej *Konstanca-Hajfa*

.....

.....

.....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 30. (*2 pkt*)

Posługując się przytoczonymi w tabeli danymi, odpowiedz na dwa pytania. (A, B)

Tabl. Ludność większych miast w Polsce (1931 r.). Język ojczysty. Wyznanie. (dane w tysiącach)

Wyszczególnienie	Warszawa	Łódź	Lwów	Poznań	Kraków	Wilno
	Ludność w tysiącach					
Ogółem 1931 r.	**1171,9**	**604,6**	**312,2**	**246,5**	**219,3**	**195,1**
Język ojczysty						
Polski	826,2	357,0	198,2	238,2	171,2	128,6
Ukraiński (i ruski)	1,3	0,1	35,1	0,2	1,0	0,2
Białoruski	0,6	0,1	0,0	0,0	0,0	1,7
Rosyjski	4,0	0,9	0,5	0,2	0,1	7,4
Niemiecki	1,9	53,5	2,5	6,4	0,7	0,6
Żydowski	333,3	191,7	75,3	1,1	45,8	54,6
Inny i niepodany	4,6	1,3	0,6	0,4	0,5	2,0
Wyznanie (*religie i wyznania*)						
Rz. kat.: obrządek łac.	783,9	340,2	157,5	236,8	159,4	126,0
Rz. kat.: obrządek gr.	1,0	0,3	49,8	0,4	1,6	0,3
Prawosławne	9,0	2,1	1,1	0,5	0,3	9,3
Ewangelickie	21,2	56,1	3,6	6,5	1,1	1,8
Inne chrześcijańskie	1,1	2,7	0,3	0,2	0,2	2,1
Mojżeszowe	352,7	202,5	99,6	2,0	56,5	55,0
Inne niechrześcijańskie	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5
Nieokreślone	2,8	0,7	0,3	0,1	0,2	0,1

Źródło: *Mały rocznik statystyczny 1939*, Warszawa 1939, s. 37-38

A. W tabeli liczba ludności wyznania mojżeszowego, w każdym z miast, jest większa od liczby ludności deklarującej język żydowski jako ojczysty. Wyjaśnij, o czym świadczą te różnice.

.....

.....

.....

.....

B. Sformułuj wniosek wynikający z porównania danych dotyczących liczby ludności deklarującej język polski jako ojczysty z liczbą ludności deklarującej wyznanie rzymskokatolickie obrządku łacińskiego.

.....

.....

.....

.....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 31. (*2 pkt*)

Wśród wymienionych sześciu wydarzeń wskaż to, które chronologicznie jest pierwsze i to, które jest ostatnie.
W tabeli obok wydarzenia pierwszego umieść liczbę 1, obok ostatniego – liczbę 6.

A. *Podpisanie układu Sikorski-Majski*	
B. *Zerwanie przez Stalina stosunków dyplomatycznych z polskim rządem na emigracji*	
C. *Proces przywódców Polskiego Państwa Podziemnego (proces szesnastu)*	
D. *Wybuch powstania warszawskiego*	
E. *Konferencja w Jałcie*	
F. *Utworzenie Armii Polskiej w ZSRR (pod dowództwem gen. Władysława Andersa)*	

Zadanie 32. (*3 pkt*)

Rozstrzygnij, czy podane informacje są prawdziwe, czy fałszywe.
W tabeli w kolejnych rubrykach (A, B, C) dopisz obok podanych informacji: *prawda, fałsz.*

A. *Program reform prezydenta USA Franklina D. Roosevelta (Nowy Ład, New Deal) zakładał skrajny liberalizm gospodarczy.*	
B. *NEP (Nowa Ekonomiczna Polityka, Nowaja Ekonomiczeskaja Politika) to polityka gospodarcza Rosji radzieckiej (sowieckiej) wprowadzająca elementy gospodarki rynkowej.*	
C. *Plantacyjna gospodarka rolna i niewolnictwo cechowały życie społeczno-gospodarcze tych stanów USA, które po wyborze republikanina Abrahama Lincolna ogłosiły wystąpienie (secesję) z federacji.*	

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 33. (*3 pkt*)

Poniżej zamieszczono trzy fotografie przedstawiające warszawskie tramwaje w pierwszej połowie XX stulecia. Spośród podanych propozycji, przyporządkuj tym fotografiom właściwe podpisy, umieszczając odpowiednie liczby w wykropkowanych miejscach pod tymi fotografiami.

Dla fotografii oznaczonej literą A, <u>przedstawiającej tramwaj przeznaczony tylko dla Niemców:</u>

1. Okupacja niemiecka, Warszawa, wiosna 1915 r.
2. Okupacja niemiecka, Warszawa, czerwiec 1942 r.

Dla fotografii oznaczonej literą B, <u>przedstawiającej tramwaj w dzielnicy żydowskiej:</u>

3. Okupacja niemiecka, Warszawa, czerwiec 1941 r.
4. Okupacja niemiecka, Warszawa, sierpień 1944 r.

Dla fotografii oznaczonej literą C, <u>przedstawiającej tramwaj z dwujęzycznym napisem (rosyjskim i polskim):</u>

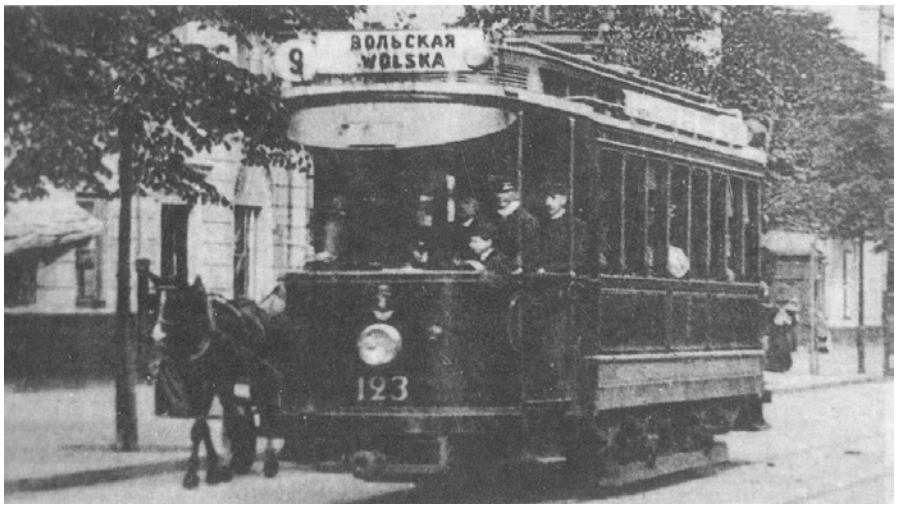
5. Warszawa pod zaborem rosyjskim, czerwiec 1914 r.
6. Warszawa pod kontrolą Armii Czerwonej, sierpień 1920 r.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

A. ..... **B.** .....

C. .....

Źródło: *Encyklopedia Warszawy*, Warszawa 1994, s. 206, s. 351, s. 572

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 34. (*5 pkt*)

Podaj <u>daty roczne</u> wydarzeń z dziejów Polski Ludowej, do których odnoszą się poniższe teksty. Wpisz je w odpowiednich rubrykach tabeli (A, B, C, D, E) obok cytowanych tekstów.

Cytowany tekst	Rok
A. *Czerwony Radom pamiętam siny, jak zbite pałką ludzkie plecy, szosę E-7, na dworcach gliny, jakieś pieniądze, jakieś adresy. Strach w ludzkich oczach, upokorzenie, w spotniałych palcach świstki wyroków, pamięć odbitą na ścieżkach zdrowia, listy z więzienia, lekarz, adwokat.*	
B. *Wprowadzili żołnierza* *Na to czeskie Psie Pole* *Z nowym hasłem* *Za waszą i naszą niewolę.*	
C. *Oto dziewięć niezwykle ciekawych dni, w których nie pisałam, ponieważ Warszawa była (bo nie byłoby ściśle mówić „żyła") pod znakiem Kongresu Zjednoczeniowego PPR i PPS (prawdą byłoby Kongresu unicestwienia PPS) [...].*	
D. *Chłopcy z Grabówka, chłopcy z Chylonii,* *Dzisiaj milicja użyła broni,* *Dzielnieśmy stali, celnie rzucali.* *Janek Wiśniewski padł.* *Na drzwiach ponieśli go Świętojańską* *Naprzeciw glinom, naprzeciw tankom.* *Chłopcy stoczniowcy, pomścijcie druha,* *Janek Wiśniewski padł.*	
E. *Dziś rano przesensacyjna wiadomość. Rząd czy partia nie przyjęły Chruszczowa, Mołotowa i Mikojana, którzy mimo próśb, aby zaniechali tego, przybyli samolotem do Warszawy [...] wieczorem słuchaliśmy dwugodzinnej mowy Gomułki na plenum KC partii. Mówił, zwłaszcza na początku, głosem zdławionym od wzruszenia.*	

Źródło: materiały Ośrodka KARTA, M. Dąbrowska, *Dzienniki powojenne 1945-1965*, Warszawa 1996, t. I, s. 350, t. III, s. 170

BRUDNOPIS

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl